

KVALITETSDEKLARATION

Industrins kapacitetsutnyttjande

Ämnesområde

Näringsverksamhet

Statistikområde

Industrins kapacitetsutnyttjande

Produktkod

NV0701

Referenstid

2017 Kvartal

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	4
2.2.1 Urval	4
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	5
2.2.4 Bortfall	5
2.2.5 Bearbetning	6
2.2.6 Modellantaganden	6
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	6
3 Aktualitet och punktlighet	6
3.1 Framställningstid	6
3.2 Frekvens	7
3.3 Punktlighet	7
4 Tillgänglighet och tydlighet	7
4.1 Tillgång till statistiken	7
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	7
4.3 Presentation	7
4.4 Dokumentation	7
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	7
5.1 Jämförbarhet över tid	7
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	8
5.3 Sam användbarhet i övrigt	8
5.4 Numerisk överensstämmelse	8
Allmänna uppgifter	8
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	8
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	8
C Bevarande och gallring	9
D Uppgiftsskyldighet	9
E EU-reglering och internationell rapportering	9
F Historik	9
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken främsta ändamål är att kvartalsvis belysa utvecklingen av kapacitetsutnyttjandet inom industrin, såväl totalt som uppdelat på branscher. Information om nyttjandegraden används för att göra konjunkturbedömningar. Kapacitetsutnyttjandet definieras som kvoten mellan faktisk produktion och total produktionskapacitet uttryckt i procent.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken används av myndigheter, enskilda företag och organisationer för branschstudier, marknadsanalyser och konjunkturbedömningar. Användare är främst Riksbanken, Konjunkturinstitutet samt Finansdepartementet.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken mäter och redovisar kvartalsvis kapacitetsutnyttjandet för olika branscher inom avdelningarna Utvinning av mineral (B) och Tillverkningsindustri (C) (SNI2007).

1.2.1 Objekt och population

Intresseobjekt är svenska industriföretag. Målobjekten utgörs av verksamhetsenheter, vilka definieras som branschmässigt avgränsade delar av ett företag. Uppdelningen i verksamhetsenheter sker centralt på SCB och registreras i Företagsdatabasen, FDB. Observationsobjekt är i en övervägande majoritet av fallen detsamma som målobjektet, d.v.s. verksamhetsenheten. I enstaka fall observeras dock objekt vilka skapats internt inom undersökningen, antingen via en sammanslagning av flera verksamhetsenheter eller via en uppdelning av desamma.

Undersökningen målpopulationen består av de verksamhetsenheter inom näringsområdet utvinning av mineral och tillverkningsindustri, SNI 05-33 (SNI 2007), som tillhör ett icke-finansiellt företag eller statligt affärsverk, sektorkod 11, 141 och 142 (INSEKT 2014, Standard för institutionell sektorindelning). Verksamhetsenheten är en branschmässigt avgränsad del av en företagsenhet.

1.2.2 Variabler

Kapacitetsutnyttjandet i procent definieras som kvoten mellan faktisk produktion och total produktionskapacitet. Med total produktionskapacitet avser den totala produktionskapacitet som är gällande under rådande produktionsmetod. Rådande produktionsmetod innefattar allt från maskinpark, planerad belagd arbetstid till allt annat som innefattar produktionsprocessen. Kapacitetsutnyttjandet avser att mäta utnyttjandet av de aktiva objekten inom industrin. En eventuell nedläggning av objekt kommer därför inte leda till att utnyttjandet minskar drastiskt men att de exkluderas ur beräkningsunderlaget. Ett utnyttjande av en icke existerande verksamhet är alltså inte noll utan just icke existerande. Därför speglar

kapacitetsutnyttjandet inte en statisk nivå där en viss procentsats utnyttjande motsvarar samma ekonomiska aktivitet och produktion som samma procentsats gjort vid en annan tidpunkt. Samma förhållande gäller givetvis vid expanderande produktion. Om kapacitetsutnyttjandet understiger 100 procent skall huvudsaklig orsak anges. Möjliga orsaker listas som färdigtryckta alternativ i enkäten. Dessa variabler publiceras inte utan används enbart i granskningssyfte.

1.2.3 Statistiska mått

Industrins kapacitetsutnyttjande beräknas som ett skattat medelvärde av kapacitetsutnyttjandet. Parametern utgör ett viktat medelvärde, där nettoårsomsättning används som vikt.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Resultaten redovisas fördelade på branschgrupper och aggregat enligt SNI2007, vanligtvis på 2-siffernivå men även på grövre nivå. Resultaten redovisas också enligt fyra MIG-grupper, Main Industrial Groupings, vilka är industrins huvudgrupper (Industri för insatsvaror exklusive energi, Industri för energirelaterade insatsvaror (Exkl. D), Industri för investeringsvaror, Industri för varaktiga konsumtionsvaror och Industri för icke-varaktiga konsumtionsvaror).

1.2.5 Referenstider

Referenstid för statistiken är kvartal och avser kapacitetsutnyttjandegraden i förhållande till fullt kapacitetsutnyttjande under perioden.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Liksom i stort sett all statistik är även Industrins kapacitetsutnyttjande behäftad med viss osäkerhet. Statistiken bygger på uppgifter som samlas in i en urvalsundersökning som går under samlingsnamnet Konjunkturstatistik för industrin. Sedan första kvartalet 2011 har ett 95 procentigt konfidensintervall redovisats i statistikdatabasen på SCB:s hemsida. Från och med kvartal 2 2015 används en ny metod för att beräkna osäkerhetsmarginalen. Detta intervall avser endast den osäkerhet som beror på att statistiken är baserad på ett urval av objekt. I avsnitt 2.2 görs en genomgång av dess felkällor samt vilka konsekvenser de medför.

2.2 Osäkerhetskällor

Den osäkerhetskälla som bedöms störst är mätfel eftersom uppgifter bygger på en subjektiv uppskattning av produktionsnivåerna.

2.2.1 Urval

Uppgifter om kapacitetsutnyttjande samlas in i en urvalsundersökning som går under samlingsnamnet Konjunkturstatistik för industrin. Urvalsramen består av omkring 10 000 företagsenheter, medan stickprovsstorleken består av drygt 1 200 objekt. Eftersom statistiken är baserad på ett urval av objekt uppstår en avvikelse mellan observerat resultat och det resultat som man skulle ha erhållit om en totalräkning gjorts. Någon uppskattning av

urvalsosäkerheten görs i dagsläget inte. Designen är stratifierat urval där stratifieringen görs med avseende på branschtillhörighet och industriårsomsättning. Varje år i april dras ett nytt urval där nya verksamhetsenheter inkluderas, samtidigt som ett antal andra lämnar undersökningen.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen för urvalsundersökningen definieras i april varje år med hjälp av SCB:s företagsdatabas och omfattar företag inom avdelningarna Utvinning av mineral (B) och Tillverkningsindustri (C). De verksamhetsenheter som inkluderas i rampopulationen bestäms utifrån täckningsgrad med avseende på total nettoomsättning. För varje beräkningsbransch är täckningsgraden omkring 95 procent av rampopulationens nettoomsättning. Undertäckning utgörs av nyetablerade företag som vid urvalstillfället inte registrerats i företagsregistret. Övertäckning utgörs av de företag som är nedlagda, men som trots det fanns med i ramen vid urvalstillfället. Urvalet till undersökningen dras i april varje år för att fånga upp de företagsförändringar som skett vid årsskiftet. Under- och övertäckning ökar succesivt under året i och med företagsförändringar. Uppgifterna i rampopulationen gällande bransch och årsomsättning är då i de flesta fall två år gamla. Ingen justering görs för under- eller övertäckning som uppstår under året.

2.2.3 Mätning

Avgränsade industriverksamheter ska rapportera uppgifter om kapacitetsutnyttjande. Det mätinstrument som används är en enkät som fylls i av uppgiftslämnarna varje kvartal. Eftersom många företag, främst mindre, inte har datasystem som stöder kvartalsredovisning av kapacitetsutnyttjande görs antaganden om att mätfel finns i statistiken. Uppgifter om kapacitetsutnyttjande bygger på en subjektiv uppskattning av produktionsnivåer och inte på en mätning av fysiska storheter.

Feltolkningar av anvisningar kan leda till mätfel.

Frågeformuläret finns återgivet i sin helhet i Framtagning av statistiken (SCBDOK) för den här undersökningen.

2.2.4 Bortfall

Objektsbortfallet i urvalsundersökningen är omkring 20 procent ej inkomna svar under ett kvartal.

Det finns en risk att bortfallet leder till en systematisk under- eller överskattning av statistiken. För att undvika ett alltför stort bortfall i undersökningen påminns uppgiftslämnarna via brev om uppgifterna inte inkommit när sista svarsdatum passerats. Företag som får stor påverkan på statistiken påminns även via telefon. För att ytterligare minska bortfallet har undersökningen en vitesprocess där företag som inte lämnar uppgifter uppmanas att lämna uppgifter.

Imputering används både för att kompensera för objektsbortfall och partiellt bortfall. Vilken imputeringsmetod som används beror på vilken information

som finns att tillgå och beskrivs närmare i Framtagning av statistiken (SCBDOK) för den här undersökningen.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifter om kapacitetsutnyttjande samlas in med hjälp av blanketter. Omkring 98 procent av de inkomna svaren lämnas via den elektroniska webblanketten (SIV), medan resterande del inkommer via pappersblanketter vilka registreras manuellt.

Granskningsverktyget Signal används för att upptäcka exempelvis summeringsfel och negativa värden innan blankettuppgifter laddas i det för SCB generella IT-systemet Triton. Mistänkta fel följs upp med återkontakter i form av telefonsamtal och e-post.

Därefter granskas inkomna uppgifter på makronivå. Makrogranskningen innebär att varje enskild bransch eller branschgrupp granskas för att hitta utvecklingstal som är onaturliga och avvikande. I branscher med ett något avvikande utvecklingstal studeras uppgifterna för företagen i branschen. Företagsuppgifter som avviker mycket mot tidigare lämnade uppgifter till SCB studeras på mikronivå och verifieras eventuellt via företagskontakt.

2.2.6 Modellantaganden

Industrins kapacitetsutnyttjande påverkas av modellantaganden.

De företag som inte inkluderas av täckningsgraden på omkring 95 procent av branschgruppens nettoårsomsättning exkluderas i undersökningen. Vid estimationen av nettoomsättning och order används en kvotestimator som utnyttjar hjälpinformation i form av årsomsättning förgående år för att kompensera för företag som exkluderats pga. täckningsgraden. Kompensering beräknas ha liten effekt på det slutgiltiga resultatet eftersom det insamlade materialet täcker 95% av branschens nettoomsättning.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

När statistiken för ett nytt kvartal publiceras revideras också uppgifterna för tidigare kvartal. Uppgifterna revideras ett kvartal bakåt. Det beror i huvudsak på att nya respektive reviderade uppgifter har inkommit. Inga systematiska skillnader mellan preliminär och slutlig statistik har noterats. Revideringen ligger oftast inom en procentenhet över eller under av det preliminära resultatet.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Industrins kapacitetsutnyttjande publiceras kl 09.30 omkring en månad plus 15 dagar efter kvartalsslut, med undantag av andra kvartalet som publiceras ca fyra dagar senare. Förskjutningen beror på svårigheter att samla in uppgifter under sommarmånaderna.

3.2 Frekvens

Uppgifter om kapacitetsutnyttjande samlas in, bearbetas och publiceras varje kvartal.

3.3 Punktlighet

Publicering har kunnat ske enligt den på förhand fastställda ursprungliga publiceringsplanen.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Varje kvartal publiceras statistiken på SCB:s webbplats i form av tabeller, diagram samt i Statistikdatabasen. En statistiknyhet publiceras på SCB:s webbplats. En kortfattad statistiknyhet finns tillgänglig att prenumerera på.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial från tidigare undersökningar. Forskare, utredare, m fl. kan efter prövning få tillgång till avidentifierat uppgiftsmaterial för egen bearbetning

4.3 Presentation

Statistiken publiceras i Statistikdatabasen. I samband med varje publicering skrivs en statistiknyhet med den viktigaste informationen om industrins kapacitetsutnyttjande. På SCBs webb publiceras vid sidan av statistiknyheten även tabeller och diagram. Resultaten redovisas i form av en kvot mellan faktiskt och fullt kapacitetsutnyttjande uttryckt i procent.

4.4 Dokumentation

Kvaliteten hos statistiken beskrivs i detta dokument, Kvalitetsdeklaration.

Framställningen av statistiken och statistikregistret beskrivs i, Statistikens framtagning (SCBDOK).

Detaljerad information om statistiken beskrivs i Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus).

Samtliga dokumentationer finns publicerade på SCB:s webbplats, <http://www.scb.se>.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Något som är betydande för jämförbarheten över tiden är de förändringar av näringsgrensindelning som gjorts under åren. Exempelvis användes indelningen SNI 2002 från 2002 till 2008, medan från 2009 beräknas och redovisas statistiken enligt SNI 2007. Tidsserier finns dock tillbakaräknade till 1990 i SNI 2007, vilket ändå möjliggör jämförbarhet under en viss tidsperiod.

Övergången till SNI2007 innebär bland annat branscherna *Annan förlagsverksamhet* samt *Återvinningsindustrin* inte längre ingår i industrinäringen.

I samband med urvalsdragningen 2009 höjdes cut-offen för de företag som skulle lämna uppgifter om kapacitetsutnyttjande från 10 anställda till 50 anställda. Åtgärden påverkar jämförbarheten då företag med 10-49 anställda istället skattas utifrån insamlade uppgifter för företag i storleksklassen 50-74 anställda inom respektive bransch.

Vid publiceringen av *Industrins kapacitetsutnyttjande* avseende andra kvartalet 2015 infördes flera metodförändringar. Förändringarna infördes som ett led i att förbättra kvaliteten i statistiken och att samordna den ekonomiska månads- och kvartalsstatistiken. Statistiken samordnades vad gäller urvalsram, urval, insamlingsvariabel samt hur statistiken bearbetas. Jämförbarheten över tiden kan dock ha påverkats av metodförändringarna.

I samband med publicering av tredje kvartal 2016 har viktvariabeln för industrins kapacitetsutnyttjande ändrats från nettoomsättning till industriomsättning. Den nya vikten bedöms som bättre för statistikens syfte. I samband med bytet av viktvariabel har tidsserierna räknats om.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken omfattas inte av någon EU-förordning som anger hur statistiken skall beräknas. Det är därför svårt att uttala sig om huruvida det är möjligt att jämföra statistiken med motsvarande statistik inom andra EU-länder. Statistiken över kapacitetsutnyttjandet inom industrin i Sverige är fullt jämförbar mellan branscher.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Statistiken är jämförbar med *Industriproduktionsindex* samt *Industrins ordergång och omsättning* då de härrör från samma urvalsundersökning.

Statistik över *industrins kapacitetsutnyttjande* presenteras också i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer. Undersökningarna genomförs inte på samma sätt, vilket försvårar möjligheten till jämförelser.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Det finns inga kända brister i den numeriska överensstämmelsen mellan olika statistikvärden.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Sekretess gäller för de uppgifter som lämnas in till undersökningen. Uppgifter som behövs för forskningsändamål kan dock efter särskild prövning komma

att lämnas ut i avidentifierad form. Ingen behandling av personuppgifter förekommer i undersökningen.

C Bevarande och gallring

Registret bevaras. Primäruppgifterna samlas in via webbtjänsten SIV och gallras efter två år. Motsvarande primäruppgifter bevaras i det slutgiltiga observationsregistret.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99), förordning om den officiella statistiken SFS 2001:100 samt SCBs föreskrifter SCB-FS 2015:4.

E EU-reglering och internationell rapportering

Industrins kapacitetsutnyttjande inte omfattats av någon EU-reglering.

F Historik

Industrins kapacitetsutnyttjande har funnits som självständig statistikprodukt hos SCB sedan 1980. Sedan 1998 samlas uppgifter om orderingång, nettoomsättning och kapacitetsutnyttjande in under samlingsnamnet *Konjunkturstatistik för industrin*. Även uppgifter om lager har samlats in under samma namn mellan 1998 fram till 2014.

För att minska uppgiftslämnarbördan infördes från och med 2009 förenklingar i insamlingen av statistiken. Uppgifter om kapacitetsutnyttjande samlades endast in från företag med minst 50 anställda. Kapacitetsutnyttjandet för företag mellan 10 och 49 anställda skattades utifrån insamlade uppgifter för företag i storleks-klassen 50-74 anställda inom respektive bransch.

I samband med publiceringen av resultaten för tredje kvartalet 2010 publicerades historiska tidsserier för kapacitetsutnyttjandet som räknats tillbaka till 1980. Ett urval av de branscher i SNI (Svensk näringslivsindelning) 2007 som överensstämmer bakåt i tiden har räknats tillbaka.

Från och med första kvartalet 2011 publiceras osäkerhetsmarginal jämte punktskattning av industrins kapacitetsutnyttjande.

2010 påbörjades ett stort projekt med syfte att ta fram en samordnad undersökning för industri- och tjänstesektorn. Undersökningen driftsattes under andra kvartalet 2015 och innebär att *Industrins kapacitetsutnyttjande* samordnas med flera andra undersökningar inom industri- och tjänstesektorn med avseende på bland annat urvalsdesign och estimation.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Tobias Fagerberg
E-post	tobias.fagerberg@scb.se
Telefon	010-479 60 37